

Budapest utcái nagy magyar hazafiak emlékét idézik

Kemény harcban, a nép javáért járadozó küzdelemben született újjá, szépül és gazdagodik Budapest. Új utcáskorok, üzemek és paloták teremnek a fővárosban. Az utcák és terek azoknak a nevével örökítik meg, akiknek új életüket köszönhetjük. De a házfalakon elhelyezett táblák azok nevével is hirdetik, akik egy más korban harcoltak a nép szabadságáért, álmokat alkotó életéről.

VII. ker. Kazinczy-utca

A XIX. század fordulóján általános nemzeti mozgalmat jelentett a nyelvújítás és az irodalmi újjászülésért vívott harc. Kiinduló pontja volt ez a feudalizmus elleni küzdelemnek. Az egységes irodalmi nyelv — a nemzet polgári, demokratikus egységét is jelentette, szemben a rendi társadalom elkülönítő politikájával. Ennek, a felvilágosodás forradalmi világnézetén alapuló gondolatnak képviselője volt Kazinczy Ferenc. Kapcsolatban állt Martinovitsékkal, akik a rendi állam megdöntésére szövetkeztek. Elfoglák, kivégezték őket; Kazinczyt hét évig tartották börtönben és fogsága alatt alkotta meg irodalmi működésének tervét: a haladásért vívott küzdelem akkor járható egyetlen útját. Munkásságának óriási hatása volt. Egymaga képviselt egy egész tudományos akadémia: írt, verselt, idegennyelvű műveket fordított, vitázott, bírált, munkára lelkesítette és buzdította az ország összes költőit, íróit. A közművelődés központjában állt, a fejlődésért harcolt egy mérhetetlenül elmaradt országban. „Jót és jó! Ebben áll a nagy titok” — írta egyik epigrammája élére. El a régítől, a rossztól — az új, a jó felé; erre törekedett. A nép, amely ma már a műveltség gazdája is, nem felejtí el nemes célokért küzdő alakját.

VIII. ker. Kölcsey-utca

„Gondolkodom a népről... melynek kebelében az ötvenhat évet szakadatlanul munka közt eltöltött Kazinczy nyomorúsággal élt és halt.” Kazinczy-emlékbeszédében mondta el szavakat Kölcsey Ferenc, s nem csupán a részvétlenségen kesergett, hanem a haladó magyar lázongása is kicsapott szavai-ból. Kölcsey, a költő és kritikus, az 1800-as évek elején lelkesen csatlakozott Kazinczy nyelvújító törekvéseihez, de ő már tovább látott és tovább is ment, mint az idősebb kortárs. Tudta, hogy a magyar nyelvért folyó harc csak kiinduló pontja a feudalizmus elleni küzdelemnek. A magyar irodalomban elsőnek ismerte fel, hogy a költészetnek a népi művészet forrásából kell merítenie. Tovább jutott Kazinczynál, mert meglátta, hogy meg kell találni az utat előre, a néphez. Tragédiája az volt, hogy korának viszonyai között ezen az úton nem mehetett végig. Tíz évvel a szabadságharc kitörése előtt — Petőfi kora előtt — halt meg, de addig nemcsak mint költő, ha-

nem mint politikus és gondolkodó, s mint hazai fórumok legkiválóbb szónoka is maradandót alkotott. Harcos hazafiként szállt síkra a jobbágyfelszabadításért és élete végéig hangoztatta: igaz hazafi az, aki küzd az áll-hazafiak ellen. A hazaszeretet nála egy volt a szabadságért vívott harc-cal is. Mélyen hitt a haladás igaz ügyének diadalában, s e hitvallása — mely kicseng gyönyörű „Himnusz”-ából is — emelte a magyar nép boldog jövőjén munkálkodók nagyjai közé.

V. ker. Perczel Mór-utca

Serdülő korában Vörösmarty tanítványa volt Perczel Mór, a szabadságharcos magyar honvédsereg egyik talpraállítója és hős tábornoka. Vörösmarty évekkel nevelősködése után is még számos, szabadságszeretettől áthatott levelet kapott Perczeltől. E levelekben felvetődnek az akkori idők nagy kérdései: a jobbágyok felszabadításának és a nemzet önállóságának ügye. Mikor 1848 őszén Jellachich bandája betört a déli határokon, s létkérdéssé vált a honvédsereg azonnali felállítása, Perczel fegyverbe szólította Tolna megye népét. Seregét „Zrinyicsapat”-nak nevezte el és páratlan diadaljal járult hozzá a pákozdi győzelemhez: tábornokaival együtt egy szálíg fogságba ejtette Jellachich tízezerfőnyi tartalékhadát. A Dráva környékén vívta további győzelmeit; réme volt az ellenségnek. Szolnoknál Ottinger dandárját kényszerítette megadásra és zászlója ott volt a zombori, szőregi, horgosi, szenttamási és pancsovai csatákban is. A szabadságharc bukását követő rémuralom terrorkormányára halálra ítélte, de az országból elmenekült Perczel helyett csak arcképet akaszthatták fel Budapesten. Nevét ma a megbecsült hősöknek kijáró tisztelet veszi körül.

IX. ker. Erkel-utca

Ami a szovjet népnek Glinka, a lengyeleknek Chopin — az nekünk Erkel Ferenc. A múlt század harmincas éveiben, a pesti Vigadó termében mutatta be a „Himnusz” zenéjét, amelyben először szólaltak meg művészi feldolgozásban magyar népi dallamok. A muzsika úgy hatott, mint később Petőfi versei; mozgósító erővel fejezte ki a nép törekvéseit: szabadságért és függetlenségért vívott harcot. Amikor első operáját, a „Báthory Máriát” 1840-ben megírta, még nem volt hivatalos magyar zeneirodalom, egyedül csak a leköltázatlan népdalok éltek. Erkel teljes mértékben szembefordult a kozmopolitizmussal. A zene demokratizmusáért harcolt: a népdalkincs anyagát használta fel, muzsikája közhírhely volt. A szívhez szóló, mindenki számára érthető dallamokhoz vonzódott, ezeket tolmácsolta és nem törődött sok nyugati zeneszerző szövevényes zenetudományával. Elsősorban operákat írt, mert tudta: e műfajon keresztül érinthetjük legközelebb a közönséggel. Tiszta hangon szólaltak meg — már említett első operáján kívül — sorra „Hunyadi László”, „Bánk bán”, „Dózsa”, „Bran-kovics” és „Névtelen hősök” című operái. Ma hatalmas tömegkórusok — a nép éneklő Erkel dalait.

Budapestre vonatkozó újságikkek				Ostályozás	
Szerző:				Tárgy:	
Cím: Budapesti utcai nagy magyar hazafiak emlékét idézik				725.092.1	
Forrás: Budapesti Hírlap, 1897. 1.				Idő: 1897. 1.	
(Hely)				Személy:	
(Idő)				Helyszám:	
(Köt. v. Tz.)					
(Oldal)					